12.10.2012 г. / 02:42:39

Вяра

25.10 по еретическия, †12 октомври по православния календар - Свети мъченици Пров, Тарах и Андроник. Св. Козма Маюмски, създател на канони. Св. Мартин Милостиви, епископ на Тур

Страдание на светите мъченици Тарах, Пров и Андроник

(† 304 г.)

Све ти мъченик Пров. Фрагмент от стара стенопис, Косово, Сърбия

При царуването на Диоклетиан и Максимиан, когато в Тарс Киликийски управлявал проконсулът Нумериан Максим, в град Помпеопол били заловени трима християни - Тарах, Пров и Андроник, и отведени в Тарс при проконсула Максим на съд. Проконсулът ги погледнал и като видял, че Тарах е човек

почтен и на възраст, му казал:

- Как е името ти? Защото ти, като най-възрастен, подобава да бъдеш разпитан преди всички.

- Аз съм християнин - отговорил Тарах.

Проконсулът възразил:

- Не ми говори за нечестивата си вяра, а ми кажи името си.

- Аз съм християнин - отново казал той.

Тогава Максим заповядал на слугите си:

- Бийте го през устата и повтаряйте: не отговаряй така на съдията.

А Тарах, докато го биели, казал:

- Как ми е името? Ще кажа: аз съм християнин, това име ми е по-скъпо от името, дадено ми от родителите. Ако пък искате да научите и другото, родителите са ме нарекли Тарах, а когато бях воин, ме наричаха Виктор.

Проконсулът попитал:

- От кой род си, Тарах?

- Произхождам от римски воински род от сирийския град Клавдиопол - отговорил Тарах, - но като станах християнин, оставих военната служба.

Проконсулът казал:

- Ти си недостоен да бъдеш воин. Разкажи ни как напусна военното звание.

- Помолих началника Публион - казал Тарах, - и той ме освободи.

Проконсулът продължил:

- Пощади старостта си и послушай повеленията на нашите царе, за да те уважавам. Пристъпи и принеси жертва на боговете ни, защото и самите царе, които властват над вселената, им се покланят.

Тарах възразил:

- Те се заблуждават, прелъстявани от сатаната.

След този отговор проконсулът заповядал на слугите си:

- Разбийте челюстите му, защото клевети против царете, че са прелъстени и паднали в заблуждение.

Докато го биели, Тарах казвал:

- Както преди твърдях, така и сега продължавам да твърдя, че те като хора са изпаднали в заблуждение.

Проконсулът казал:

- Остави безразсъдството си и принеси жертва на нашите богове.

- Служа на Единия мой Бог - казал Тарах, - и в жертва Нему принасям не кръв, а чисто сърце.

Проконсулът отговорил:

- Като щадя старостта ти и ти оказвам снизхождение, те съветвам да оставиш безумната християнска вяра и да принесеш жертва на боговете.

- Няма да извърша такова беззаконие - възразил Тарах, - защото обичам закона на моя Бог и няма да отстъпя от него.

Проконсулът казал:

- Има друг закон, който трябва да се изпълнява, о, зла главо!

Тарах казал:

- Пагубен е вашият закон, който повелява на вас, нечестивите, да почитате камъни, дървета и творения на човешки ръце и да им се покланяте.

Проконсулът заповядал на слугите си да удрят Тарах по шията. А мъченикът, търпеливо понасяйки ударите, казал:

- Няма да отстъпя от изповеданието си, което ме спасява.

- Ще те накарам - казал проконсулът, - да оставиш това безумие и ще те направя благоразумен.

- Прави каквото искаш - отвърнал мъченикът, - ти имаш власт над тялото ми.

Проконсулът Максим казал:

- Свалете дрехите му и го бийте с пръчки.

А Тарах говорел:

- Сега ти ме направи наистина мъдър и благоразумен, защото в тези мъчения още повече уповавам на Бога и на Неговия Христос.

- Нечестивецо и престъпнико - извикал проконсулът, - ти отначало каза, че служиш на един Бог, а ето че сега изповядваш двама - Бога и Неговия Христос. Как сега служиш на двама, а отхвърляш многото наши богове?

- Аз изповядвам - отговорил Тарах - Единия Истински Бог.

Проконсулът запитал:

- Не спомена ли Бог и Неговия Христос?

Тарах отвърнал:

- Христос е Син Божий, Един по Божество с Отца и Духа Свети, надежда на всички християни, и ние се спасяваме, като страдаме за Него.

Максим рекъл:

- Остави празните си приказки и принеси жертва на нашите богове.

- Не говоря празни неща - възразил Тарах, - а истината. Вече шестдесет и пет години живея, като вярвам така, и сега няма да отстъпя от истината.

Един стотник, на име Димитрий, който присъствал на съда, казал:

- Пожали себе си, старче, и се поклони на боговете, послушай съвета ми.

- Иди си от мене - отвърнал Тарах - с твоя съвет, слуга на сатаната.

После проконсулът Максим заповядал да оковат Христовия страдалец в железни окови и да го хвърлят в тъмница. И наредил на слугите си:

- Доведете другия при мен.

Стотникът Димитрий веднага казал:

- Ето, господарю, той стои пред тебе.

Проконсулът Нумерий Максим погледнал другия християнин, застанал пред него, и му казал:

- Преди всичко ми кажи името си.

Християнинът отвърнал:

- Най-първото и най-почтено мое име е християнин, а другото, дадено от хората, е Пров.

Проконсулът запитал:

- От кой род си?

- Баща ми - отговорил мъченикът - бе от Тракия, а аз съм роден в Пергия Памфилийска и съм християнин.

Максим казал:

- Нямаш никаква полза от това име. Послушай ме, принеси жертва на боговете и ще получиш почести от царете и ще станеш наш приятел.

Пров отвърнал:

- Не искам почести от царете и не желая твоето приятелство, защото имах голямо богатство, което оставих, за да служа на Живия Бог.

- Съблечете го, хвърлете го на земята и го бийте със сурови жили - заповядал Максим.

Когато биели светеца, стотникът Димитрий му казал:

- Пожали себе си - нима не виждаш, че кръвта ти се лее по земята.

- Моето тяло - отговорил Пров - е във вашите ръце и вие можете да го мъчите, а за мен мъченията са като елей.

Проконсулът Максим рекъл:

- Ще оставиш ли безумието си или ще окаменееш в упорството си?

- Не съм суетен - отговорил Пров, - но съм много по-мъжествен от вас, защото за мъжеството си имам основание в

Господа.

- Обърнете го и го бийте по утробата - казал мъчителят на слугите.

При това жестоко мъчение Пров възкликнал:

- Помогни на Твоя раб, Господи!

А проконсулът наредил на слугите:

- Когато го биете, питайте го: къде е твоят помощник?

А Пров отговорил:

- Помага ми Господ, и ще ми помага, а пък аз толкова презирам мъченията ти, че няма да се преклоня пред твоята воля.

Максим казал:

- Виж тялото си, нещастнико, кръвта ти покри земята.

- Знай - отвърнал Пров, - че когато тялото ми страда заради Христа, душата ми се изцелява и оживява.

Съдията заповядал на слугите да спрат и казал:

- Вържете ръцете му във вериги и го хвърлете в тъмница. Не пускайте никого, за да не се грижи за него.

После по заповед на проконсула бил доведен и третият християнин. Запитан за името, той отговорил:

- Аз съм християнин.

Проконсулът казал:

- Онези, които бяха тук преди тебе, не получиха никаква полза от това име и ти трябва да отговориш иначе.

Той рекъл:

- Обикновеното ми име е Андроник.

- От кой род си, Андроник? - попитал проконсулът.

- Аз съм от знатен род - отговорил мъченикът, - син съм на един от ефеските първенци.

Проконсулът Максим казал:

- Пощади себе си и послушай бащинския ми съвет, защото онези, които бяха тук преди теб и говореха неразумно, не придобиха нищо за себе си, а ти принеси жертва на боговете, които са наши владетели и бащи.

- Справедливо ги наричаш така - казал Андроник, - защото ваш баща е сатаната, а вие сте синове на дявола и вършите неговите дела.

Проконсулът Максим казал:

- Ти си юноша, а ме безчестиш! Нима не знаеш, че за теб вече са приготвени жестоки мъчения?

- Тиранино - отговорил Андроник, - ти ме смяташ за толкова безумен, като се надяваш да се окажа недостоен за предишните страдалци, но аз съм готов на всякакви мъки.

Мъчителят казал:

- Съблечете го, вържете го и го окачете.

Стотникът Димитрий казал на Андроник същото, каквото и на първите двама мъченици:

- Злочести човече, послушай какво ти е заповядано, преди плътта ти да падне от костите ти.

Проконсулът казал:

- Отстъпи и принеси жертва на боговете, преди да загинеш.

- От младини - отговорил Андроник - никога не съм служил на идоли, и сега няма да им принеса жертва.

Проконсулът заповядал:

- Разкъсайте тялото му.

А присъстващият на съда Анксий, стотник на друг отряд, казал на мъченика:

- Послушай проконсула. По години аз мога да ти бъда баща и ти давам добър съвет.

- Остарял си - отвърнал Андроник, - а не си придобил разум, щом като ми даваш съвет да се поклоня на камъка и да принеса жертва на бесовете.

По време на изтезанията на светия мъченик проконсулът говорел:

- Злощастнико, нима не страдаш при тези мъчения? Защо не пощадиш самия себе си и не отстъпиш от онази безполезна вяра, която не може да те спаси?

- Това, което наричаш безумна вяра - отвърнал Андроник, - за надяващите се на Господа е най-скъпо изповедание, а твоето временно мъдруване ти приготвя вечна смърт.

- Кой те научи на това безумие? - запитал проконсулът.

- Божието Слово - казал Андроник, - което е животворящо и оживява нас, имащите на небето Господ, надеждата за нашето възкресение.

Проконсулът Максим възкликнал:

- Остави безразсъдството си, преди да те подложа на

жестоките мъчения, които са приготвени за тебе.

- Тялото ми - отговорил Андроник - лежи пред тебе и е в твоя власт. Прави каквото искаш.

- Бийте го колкото се може по-силно през устата - заповядал тиранинът.

- Нека Господ види - отговорил Андроник - и за моите мъченията те съди като човекоубиец.

Проконсулът казал:

- Ти не слушаш царските заповеди и нямаш моя съд за нищо.

- Търпя тези страдания - отвърнал Андроник, - защото уповавам на Бога и се надявам на Неговото милосърдие и правда.

Съдията възразил:

- Нима царете са съгрешили? Ти си достоен за смърт.

- Те наистина са съгрешили - казал Андроник, - защото ако поискаш да разсъдиш здраво, ще разбереш, че да се принасят жертви на боговете е голям грях и беззаконие.

Тогава мъчителят казал на слугите си:

- Обърнете оръжието си и прободете ребрата му.

А Андроник повтарял:

- Ето, аз съм пред тебе: предай тялото ми на каквито искаш мъчения.

И по време на мъчението той промълвил:

- Запали се от рани плътта ми.

- С бавни страдания - заплашил мъчителят - ще те унищожа.

- Не се боя от заплахата ти - отвърнал Андроник, - моят разум е по-високо от замислите на твоята злоба и затова пренебрегвам мъченията.

Тогава Нумерий Максим рекъл на слугите си:

- Сложете му окови на нозете и го дръжте под стража.

След известно време проконсулът отново дошъл в съда и привикал християните на разпит. Отначало съдията принуждавал към езическо жертвоприношение Тарах, като най-стар по години, като му обещавал почести. Когато той не само не се подчинил, но и твърдо му отговарял, мъчителят заповядал да строшат устата му с камъни и да избият зъбите му, а после казал на слугите:

- Донесете огън и сложете върху него ръцете му.

А Тарах казал:

- Не се страхувам от временния ти огън, а се боя да не би да отстъпя пред теб, нечестивеца, и да не падна в огъня, който е неугасим.

Когато сложили ръцете му на огъня, проконсулът казал:

- Ето, огънят изгаря ръцете ти, защо не оставиш безразсъдството си и не принесеш жертва на боговете?

- Ти искаш - отговорил Тарах - с твоята жестокост да ме принудиш към такова безразсъдство, че да се подчиня на волята ти. Но знай, че с помощта на моя Бог съм готов твърдо да претърпя всички мъчения, които си ми приготвил.

После проконсулът заповядал да го обесят с главата надолу, да запалят под него огън, а после да влеят в ноздрите му силен оцет и горчица. По различен начин той измъчвал и Пров, и Андроник - подложил ги на бой, огън, рязал телата им с

железни острия и посипвал раните им със сол, но като не постигнал никакъв успех, заповядал до сутринта да останат в окови.

На другата сутрин проконсулът казал на стотника Димитрий:

- Доведи ми нечестивите християни.

- Ето, те са пред тебе, господарю - отвърнал стотникът.

- Нима още не са те сломили - казал проконсулът на Тарах - мъченията, раните и оковите? Чуй ме и остави безполезната си вяра и принеси жертва на боговете, от които е произлязло всичко.

- Как са могли - отговорил Тарах - да устроят света онези, за които са приготвени огън и вечни мъки - и не само за тях, но и за всички, които изпълняват тяхната воля.

Проконсулът продължил:

- Ще престанеш ли да злословиш, нечестивецо? Нима не знаеш, че за безсрамните ти думи веднага ще взема главата ти и така по-скоро ще дойде краят на твоите мъки?

Тарах казал:

- Отначало желаех с бърза смърт да завършат страданията ми, а сега удължи мъченията ми, за да нараства за Господа подвигът на моята вяра.

- Заедно с теб - рекъл проконсулът - и приятелите ти трябва да пострадат и умрат според закона.

Тарах отвърнал:

- Говориш безумно, като ни обещаваш смърт, защото умират само онези, които вършат зло, а ние, които не познаваме

злото, а страдаме заради нашия Господ, очакваме да получим от Него въздаяние.

- Престъпнико и негоднико - казал проконсулът, - какво въздаяние очаквате, като живеете лошо и беззаконно?

- Не подобава на теб, езичника, да знаеш - казал Тарах - какво въздаяние ни е приготвил Господ на небесата, заради което ние претърпяваме яростния ти гняв.

- Имаш ли право - казал Максим - така смело да говориш с мене, като че си мой приятел?

Тарах отвърнал:

- Аз не съм ти приятел, но имам право да говоря така и никой не може да ми го забрани, когато Бог ме укрепява.

- Ще унищожа правото, което имаш, нечестивецо - казал Максим.

Тарах продължил:

- Никой не може да ми отнеме това право - нито ти, нито твоите царе, нито вашият баща сатаната.

Проконсулът Максим казал:

- Вържете го, защото е безумен.

- Ако бях безумен - възразил Тарах, - щях да се склоня към твоето нечестие.

Когато вързали светеца, проконсулът казал:

- Принеси жертва на боговете, докато не съм те подложил на мъчения заради делата ти.

- Прави каквото искаш - отвърнал Тарах, - макар че не трябва да ме подлагаш на обичайните мъчения, защото съм бил воин.

Но за да не си помислиш, че се страхувам и искам да се покоря на волята ти, приложи върху мене всички козни на твоята злоба.

Тогава проконсулът казал:

- Воините винаги принасят жертва на боговете за здравето на своите царе и се удостояват със заслужени почести, а ти си най-лош от всички, защото си оставил воинското звание и не искаш да принесеш жертва. Затова те очакват най-жестоки мъчения.

- Защо се гневиш? Казвам ти, прави каквото искаш, нечестивецо! - отговорил Тарах.

- Не мисли - казал Максим, - че ще те погубя веднага. Няма да спра да те мъча и изнурявам, а останките на тялото ти ще хвърля на зверовете.

- Не обещавай на думи - казал му Тарах, - а на дело изпълни по-скоро замисленото.

Проконсулът казал:

- Ти си мислиш, че след смъртта ти жените с благовония ще погребат тялото ти, но аз ще се погрижа окончателно да унищожа останките ти.

- И сега - отвърнал Тарах, - и след смъртта ми прави с тялото ми каквото искаш.

- Отначало принеси жертва - заповядал Максим.

- Безумецо - казал Тарах, - много пъти ти казах, че няма да сторя това.

Тогава мъчителят казал на слугите си:

- Разбийте лицето и устата му.

Когато слугите биели светеца, той повтарял:

- Ти обезобрази лицето ми, но оживи душата ми.

- Нещастнико - възкликнал мъчителят, - остави безумните си мисли и принеси жертва на боговете, за да се избавиш от тези мъчения!

Тарах отвърнал:

- Смяташ ме за безумен, защото като се надявам на Господа, съм уверен в това, че ще живея на небесата. Но ти, угаждайки на плътта, живееш временно, а душата си ще погубиш навеки.

Тогава проконсулът наредил на слугите:

- Нажежете желязо и го допрете към челюстите му.

Понасяйки това мъчение, Тарах казал:

- Дори да направиш нещо повече, не ще принудиш Божия раб да принесе жертва на боговете.

После съдията заповядал да донесат бръснач, да отрежат ушите на мъченика, да свалят кожата от главата му, а отгоре да сложат горещи въглени. А Тарах продължавал да говори:

- Дори да заповядаш да съдерат кожата от цялото ми тяло, не ще отстъпя от своя Бог, който ме укрепява да понеса твоята злоба.

През това време проконсулът казал:

- Вземете железни остриета, нагорещете ги още повече и му ги сложете под мишниците!

А Тарах претърпявал всичко това и само мълвял:

- Нека Господ от небесата види това и те съди!

Проконсулът казал:

- Кой Господ призоваваш, престъпнико!

- Онзи, Когото ти не познаваш - отговорил Тарах, - Онзи, Който ще въздаде на всеки според делата му.

Тогава проконсулът заповядал на стражата да отведе мъченика в тъмница, а на разпит да доведе другиго. Когато довели Пров, стотникът Димитрий казал:

- Ето, господарю, пред тебе е Пров.

- Съветвам те - казал на мъченика проконсулът - да не се излагаш на предишните мъчения, защото онези преди тебе, които упорстваха, се разкаяха в това. А ти сега принеси жертва на боговете и ще бъдеш почетен и от нас, и от боговете.

Пров отговорил:

- Ние сме едномислени и с едно сърце работим на Бога. Не се надявай да чуеш от нас нещо друго, защото вече видя и чу, че не можеш да ни отвърнеш от Бога. Ето, аз стоя пред тебе и не се боя от заплахите ти - какво повече очакваш?

- Вие се съгласихте - казал проконсулът - в злобата си да отхвърлите боговете.

После заповядал да държат и повесят мъченика надолу с главата и продължил:

- Пощади тялото си, докато не съм започнал да те мъча, защото виждаш какво е приготвено за тебе.

- Прави каквото искаш - казал Пров. - Цялото зло, което си приготвил за мене, ще бъде за утешение на моята душа.

Проконсулът казал на слугите:

- Нажежете пръчки и изгорете хълбоците му, за да не безумства.

А светецът отговорил:

- Колкото ме смяташ за безумен, толкова съм премъдър в Господния закон.

Максим отново заповядал на слугите си:

- Забийте нажежените пръти в гърба му.

А Пров претърпявал това и мълвял:

- Нека Господ от небето види моето смирение и търпение!

След това мъчителят заповядал да донесат жертвено месо и вино и казал:

- Сложете виното и месото в устата му.

Когато слугите направили това, Пров промълвил:

- Нека види Господ от висотата на Своя престол това мъчение и да осъди твоя съд!

- Много пострада ти, злочестнико - казал съдията, - а ето че все пак прие идоложертвената храна.

- Ти не стори - отвърнал Пров - нищо важно, като ми причини насилие, защото Господ знае каква е моята воля.

- Ти - казал съдията Максим - яде и пи жертвено.

- Господ знае - възразил Пров - и вижда насилието, което претърпявам.

Проконсулът казал:

- С нажежени пръти пробийте глезените му.

А Пров повтарял:

- Нито огънят, нито мъченията, нито твоят баща сатаната могат да откъснат Божия раб от неговото изповедание.

- Нажежете остри гвоздеи - заповядал проконсулът - и ги забийте в ръцете му.

- Благодаря Ти, Господи - възкликнал Пров, - че и на ръцете ми даде да пострадат заради Твоето Име.

Проконсулът казал:

- Многото мъчения помрачиха ума ти.

- Голямата ти власт - отговорил светият - не само те е направила безумен, но те е ослепила, защото и сам не знаеш какво вършиш.

Максим извикал:

- И осакатен ти се осмеляваш да ми говориш такива думи? Оставих очите му цели - избодете ги.

Когато това било изпълнено, Пров казал:

- Макар че отне телесните ми очи, никога не ще можеш да отнемеш живите очи на вярата.

- След такива мъчения ти се надяваш да останеш жив? - изумил се проконсулът. - Или си мислиш, че ще те оставим да умреш спокойно?

- За това се подвизавам - отговорил Пров, - за да покажа добро изповедание до край и да бъда умъртвен от тебе немилосърдно.

Тогава проконсулът наредил на слугите си:

- Отведете го, вържете го и го пазете под стража, та да не би

някой от познатите му да дойде при него и да го почете заради безбожното му непокорство.

После казал:

- Доведете ми Андроник.

- Ето го - отвърнал стотникът, - стои пред тебе, господарю.

Мъчителят казал на светия:

- Принеси жертва на боговете и ще бъдеш освободен от оковите.

- Никога не ще сторя нещо, противно на закона на моя Бог, мъчителю - отговорил Андроник.

Проконсулът казал:

- Ти си бесноват, Андроник.

- Ако бях бесноват - възразил мъченикът, - щях те послушам. Но като изповядвам моя Господ, не съм обзет от бесове, а ти самият си бесноват и сляп, защото вършиш бесовски дела.

Тогава проконсулът заповядал:

- Донесете сноп слама, потопете я в масло и я изгорете върху утробата му.

И слугите веднага съблекли Андроник, хвърлили го на земята и запалили върху утробата му напоена с олио слама. А той казвал:

- Дори и целия да ме изгориш, нечестивецо, няма да ме победиш, защото пред мен е укрепяващият ме Господ, на Когото служа.

Проконсулът казал:

- Нажежете пръти и ги сложете между пръстите му.

А Андроник говорел:

- Безумни враже Божий, ти си преизпълнен с бесовски замисли. Ти виждаш тялото ми, изтощено от твоите мъчения, и си мислиш, че се боя от тебе. А аз имам при себе си Христа, Сина Божий, и те пренебрегвам.

- Беззаконнико - казал проконсулъ,т, - ти не знаеш Кого призоваваш - човека, наказан от Понтий Пилат, за мъчението на Когото съществуват писмени свидетелства.

- Млъкни, нечестивецо - отвърнал Андроник, - защото не подобава да говориш лошо за Него.

Проконсулът казал:

- Каква полза имаш да се надяваш на Човека, когото наричаш Христос?

- Наистина имам голяма полза - отвърнал мъченикът - и голяма награда, и затова понасям всичко това с търпение.

Тогава проконсулът казал на слугите си:

- Отворете му устата и сложете вътре жертвено месо и вино.

Когато направили така, Андроник казал:

- Господи, Господи! Виж насилието, което претърпявам.

Проконсулът казал:

- Докога ще страдаш, като се подлагаш на мъчения? Та ти вече вкуси от жертвата на нашите богове.

Андроник казал:

- Нека погинат покланящите се на идолите и твоите царе!

- Ти, злобни човече, хулиш царете - казал проконсулът, - които задълго умиротвориха света.

- Проклех нарушаващите мира губители и кръвопийци - отговорил Андроник, - които Господ ще низвергне и изтреби с крепката Си ръка.

Тогава проконсулът казал на слугите си:

- Сложете желязо в устата му и избийте зъбите му, отрежете богохулния му език и го изгорете, за да се научи да не хули царете.

И слугите направили всичко, каквото заповядал мъчителят. После Андроник бил отведен в тъмница.

С това завършва сказанието за страданията на светите мъченици, взето от съдебните записки, направени от писарите по време на изтезанията и мъченията им. За другите страдания и смъртта на светиите трима благочестиви мъже - Макарий, Феликс и Герий, видели кончината им, написали в посланието си до вярващите следното.

“Нумерий Максим, проконсул на Киликия, призова Терентиан, Киликийския жрец, и заповяда на сутринта да се подготви амфитеатърът на хиляда крачки от града, в който реши да хвърли мъчениците на зверовете. Когато амфитеатърът бе изпълнен с хора, дошли да видят мъченията, пристигна и Максим да види зрелището, а ние в скришно място стояхме и гледахме с голям страх. И ето, отначало бяха хвърлени на зверовете множество други осъдени, а после Максим заповяда на воините да доведат християнските мъченици Тарах, Пров и Андроник. Воините накараха слугите да донесат мъчениците на раменете си, защото от многото си рани те не можеха да ходят. А ние, когато видяхме да ги изнасят на зрелището, се отвърнахме и заплакахме. Светиите

бяха хвърлени насред арената. Тогава всички усетиха страх и започнаха да роптаят против Максим заради този негов съд. И мнозина напуснаха зрелището, като похулваха Максим заради зверската му жестокост. Като видя това, Максим заповяда на воините си да забележат кой си отива, за да разследва после вината им.

Той заповяда да пуснат зверове против мъчениците, и когато те не ги докоснаха, заповяда да бият устроителите на зрелището, защото искаше да има най-люти зверове. Изведоха мечката, която в този ден умъртви трима души, а тя, когато приближи Андроник, седна и започна да ближе раните му. Андроник я дразнеше, за да го разкъса, но тя беше кротка. Разгневеният проконсул заповяда на копиеносците да убият звяра. Тогава Терентиан, като се боеше от проконсула, побърза да пусне против мъчениците една лъвица, докарана от Антиохия. Лъвицата започна да бяга по арената и страшно уплаши зрителите, но когато дойде при мъчениците, преклони колена и легна пред Тарах. Той протегна ръка и започна да я влачи, за да я раздразни, но тя лежеше до него кротка като овца.

Като видя това чудо, народът вдигна глъчка. Засраменият и раздразнен проконсул заповяда на слугите си да дразнят звяра, но лъвицата рикаше силно, тръгна към портите и започна да ги гризе със зъби. Целият народ уплашен викаше:

- Отворете на лъвицата, защото и портите вече се счупиха.

Тогава Максим, разгневен, призова Терентиан и заповяда светите мъченици да бъдат убити. Тарах, Пров и Андроник бяха посечени с меч и така умряха. Когато напускаше зрелището, Максим остави десет свои воини да пазят мъченическите тела, като заповяда да бъдат сложени заедно с труповете на нечестивите, за да не ги разпознаят и отнесат християните. А ние, като видяхме това, се молехме на Господ

да ни даде благоприятно време тайно да можем да ги вземем. После, като се приближихме, видяхме стражите да вечерят и огъня, накладен за нощната стража. Тогава преклонихме колена и молехме Господа и Неговия Христос да изпълни желанието ни, да прати помощ от небето и да ни даде телата на светиите. Внезапно стана земетресение с гръм, мълнии и бурен дъжд. Отново се помолихме и като приближихме телата на светиите, намерихме огъня угаснал, нямаше и никой от воините, защото се скриха от дъжда и бурята. Тогава вдигнахме към небето ръце с молитва Господ с особен знак да ни открие мощите на светите мъченици, за да ги разпознаем сред множеството останали тела. Нощта беше много тъмна. Изведнъж три свещи като звезди ни се явиха над мощите на светиите. Ние ги взехме тайно и си отидохме, водени от онези небесни свещи. Като ги следвахме, отидохме от другата страна на планината и небесните свещи станаха невидими. Там намерихме в скалата една пещера, положихме в нея телата на светиите и затрупахме входа, за да не бъдат намерени от неверните. После отидохме в града, за да разберем какво става, и научихме, че стражите са убити от Максим. Благодарихме на нашия Господ Иисус Христос, който живее във вечните векове.

Ние - Макарий, Феликс и Герий - искаме да прекараме тук остатъка от живота си, за да бъдат погребани телата ни заедно със светите мъченици. А душите ни да се сподобят на небето да се насищат на вечния живот със светите страдалци. Приемете с почит онези, които отправяме при вас с това послание, защото са раби на нашия Господ Иисус Христос. Умоляваме ви да ни поменувате в молитвите си. Да бъде с вас Божията благодат. Амин.”

Тропарь мучеников

глас 5

Святых мученик исправлением/ Небесныя силы преудивишася,/ яко в теле смертнем,/ безтелеснаго врага силою Креста,/ подвизавшеся добре, победиша невидимо,/ и молятся Господу// помиловатися душам нашим.

(Небесните сили се удивиха от подвига на светите мъченици, как в смъртно тяло невидимо победиха безтелесния враг със силата на кръста: те се молят на Господа да помилва нашите души.)

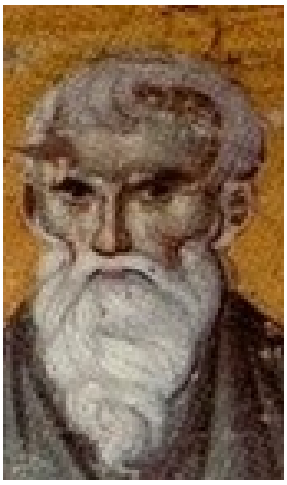
Кондак мучеников

глас 2

Троицы нам славу явиша,/ доблии Христовы оружницы и мученицы,/ с Тарахом Пров же и Андроник:/ обличиша бо все мучителей безбожие,// верою доблественне страдальчествовавше.

(Смелите Христови воини и мъченици Тарах, Пров и Андроник ни явиха славата на Троицата: с вяра, доблестно пострадали, те изобличиха цялото безбожие на мъчителите.)

Житие на свети Козма Маюмски, създател на канони († ок. 787 г.)

Родителите на свети Иоан Дамаскин взели в дома си в Дамаск едно християнско сираче на име Козма, родом от Иерусалим, което осиротяло още в ранните си детски години. Благочестивите и нищелюбиви родители на свети Иоан Дамаскин го приели като син и го възпитали заедно и наравно със собствената си рожба. От агаряните те купили като роб един монах, който също се наричал Козма, и му

поверили обучението на двамата отроци. Козма, обучил се при този образован монах на цялата премъдрост на християнското познание и достигнал съвършен разум и възраст, оставил суетния свят и се оттеглил в една обител, поел бремето на монашеския подвиг и добре се подвизавал в него. Като звезда върху небесната твърд - така просиял той в Христовата Църква с житието и богопросветеността си. Когато Църквата била завладяна от иконоборството, преподобният Козма подбудил свети Иоан Дамаскин да защити светите икони, като напише за православните изследване за поклонението на иконите, и споделил с него труда по съставянето на съчиненията против иконоборците. Също така той благоукрасил църковното богослужение с прекрасни, вдъхновени тропари и канони. Свети Козма почел с песнопения Лазаревото възкресение, доброволните страдания на Христа и някои Господски празници. Впоследствие Иерусалимският патриарх поставил свети Козма за Маюмски епископ. В този сан светецът много и Богоугодно се потрудил, като ръководел паството си по спасителната Христова ливада и после мирно се преставил в Господа, достигнал дълбоки старини.

Тропарь преподобного Космы

глас 8

Православия наставниче,/ благочестия учителю и чистоты,/ вселенныя светильниче,/ архиереов богодухновенное удобрение,/ Космо премудре,/ ученьми твоими вся просветил еси, цевнице духовная,// моли Христа Бога спастися душам нашим.

Кондак преподобного Космы

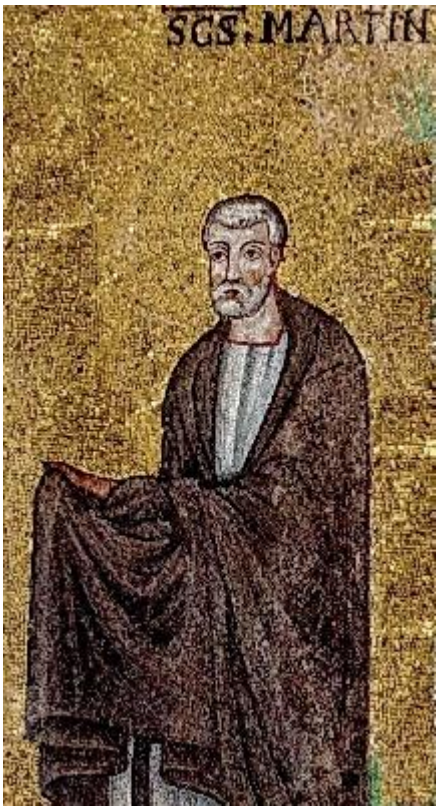
глас 8

Украшен добродетельми, Космо богодухновенне,/ Церкве

Христовы украшение был еси:/ песньми бо украсил еси сию, блаженне. / Но молися ко Господу избавитися нам от всяких козней ратника, тебе зовущим:// радуйся, отче требогате.

(Украсен с добродетели, Козма Боговдъхновени, си бил украшение на Христовата Църква: с песни си я украсил, блажени. Но моли Бога да се избавим от всички козни на врага, като ти зовем: радвай се, отче пребогати.)

Житие на свети Мартин Милостиви, епископ на Тур († ок. 400 г.)

Свети Мартин бил роден в Панония, в град Сабария. Неговите родители били езичници. Баща му преди служил като обикновен войник, но с усърдието си в службата се издигнал до званието военен трибун и имал високо обществено положение. Детските години на Мартин преминали в Тицин, където баща му трябвало да се пресели заради службата си. Още в най-ранна възраст с кротостта, милосърдието и душевната си чистота светецът благоугодил на Бога, явявайки призвание свише. По това време християнската вяра се разпространявала бързо и открито в пределите на Римската империя. Мартин се запознал с християни, чул от тях истините на Христовата вяра и с цялата си душа се устремил към нея, постигайки истината с чистото си и непокварено сърце. Възпламенено от любов към добродетелите и светия живот на християните, на десетата година от живота си въпреки несъгласието на родителите си момчето приело оглашение. Мартин не се обучавал в науките,

задоволявайки се само с Христовото учение. На дванадесетгодишна възраст той усетил благочестиво желание да стане отшелник, подражавайки на уединения подвижнически живот на свети Антоний. Но Бог отсъдил иначе, за да яви още по-очевидно неговото благочестие дори преди просвещението в купела на кръщението. Бащата на Мартин бил крайно недоволен от приятелските отношения на сина си с християните и благочестивите му склонности, още повече, че обзет от честолюбиви стремежи, искал да направи от това силно и дейно момче виден воин, който да прослави името му на бойните полета. И ето, когато Мартин станал на петнадесет години, съгласно императорския указ, според който синовете на ветераните трябвало да постъпват във войската, баща му го оковал във вериги и със сила го принудил да положи военна клетва. Като син на трибун, снажният и здрав юноша станал конен офицер и завоювал голямо доверие от страна на началниците.

Новото обществено положение на Мартин не променило неговия смирен и благочестив начин на живот. Средствата му давали възможност да има двама или повече слуги от войниците, но той се задоволявал само с един, към когото се отнасял не като към роб, а като към приятел и брат и му служел повече сам, отколкото приемал неговите услуги. На другарите си в службата той оказвал голяма любов и спечелил не само искреното им предразположение, но и почтителното им удивление със своя строг и благонравен живот сред постоянните съблазни. Дори като войник Мартин изцяло се посвещавал на делата на християнското милосърдие. От заплатата си той оставял само толкова, колкото му било нужно за прехрана, отказвал си във всичко, а с останалите средства помагал на нещастните, обличал голите, хранел бедните и вършел много други дела на милосърдието.

Мартин служел в Галия. Заедно с войската си той трябвало

през зимата да квартирува в Амиен. Зимата била извънредно сурова и Мартин, който винаги се отличавал с милосърдието си, още по-щедро отделял от имуществото си за изхранване и издръжка на бедните. Веднъж, когато минавал през градските порти, той срещнал един полугол просяк, почти замръзнал от жестокия студ. Минаващите покрай него хора не му обръщали никакво внимание и го оставяли без помощ, вероятно поради това, че те и самите били бедни и нямали нищо излишно. Мартин също не можел да даде на нищия никаква милостиня, защото преди това бил раздал всичките си пари. Но сърцето му се свивало от скръб и състрадание при вида на този нещастен бедняк. Тогава без да мисли дълго и като желаел само по-скоро да окаже помощ на нещастника, бързо снел воинския си пояс и наметката си, разкъсал я на две и дал едната половина на страдащия от студа бедняк, а сам се загърнал в другата. Тази постъпка видели някои от минувачите и започнали да му се присмиват, гледайки странното му одеяние. Но сърцето на милостивия воин се преизпълнило с радост, той не се смутил от насмешките, като си спомнил думите на Божествения Спасител: “гол бях, и Ме облякохте… доколкото сте сторили това на едного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили”. И Господ укрепил тази негова вяра и го утешил заради голямото му милосърдие с небесно видение. През нощта насън видял Господ Иисус Христос, който му се явил облечен с половината от онзи плащ и му заповядал да види, че това е същата онази половина, която той дал на нищия пред портите. Мартин стоял в благоговейно безмълвие, а Христос се обърнал към сонма от предстоящи ангели и казал високо:

- С този плащ Ме облече Мартин, макар да е само оглашен.

Зарадван от толкова дивното и утешително видение, юношата се събудил. Всичко това станало три години след постъпването му на военна служба. Мартин повече не се колебаел и веднага приел светото кръщение, на възраст

осемнадесет години. След кръщението той започнал още по-ревностно да се стреми да остави военната служба, която била напълно чужда на благочестивите му наклонности и не съответствала на заветното му желание за уединен, подвижнически живот. Но му се наложило да се откаже от незабавното изпълнение на своето желание. Неговият трибун, който бил християнин, не искал да се разделя с юношата. Когато Мартин му съобщил за намерението си да остави службата и да стане монах, трибунът обещал, че ако дочака края на службата, и той заедно с него ще напусне войската и ще остави света. Мартин бил принуден да отстъпи пред желанието му и още две години останал във войската, като участвал в трудните походи на цар Констанций против дивите алемани.

По време на тези походи, предприети за отразяване на непрестанните набези на многобройните варвари срещу граничните области на Римската империя, царят поверил командването на воинските части, където служел Мартин, на братовчед си Юлиан, който бил назначен за кесар. Войските не били достатъчно многобройни и за да поощри воините си, Юлиан решил да ги награди с дарове от плячката, завзета от алеманите. За да въодушеви воините си за предстоящата битка, той заповядал да ги викат по име и сам лично им раздавал подаръците. Когато извикали Мартин, той излязъл напред и смело заявил на своя военачалник:

- Кесарю! Досега служех в твоята конница, но сега ми позволи да започна служение на Бога. Нека от подаръка ти се възползва някой друг, който ще продължи да ти служи! А аз съм воин Христов и затова не бива повече да се сражавам за тебе.

- Ти си страхливец, Мартине - с упрек отговорил разгневеният Юлиан. - Утре ще има битка. Страхът от нея, а не

страхът Божий те карат да бягаш от службата.

Но Мартин смело продължил:

- Ако смяташ моето отричане за страх, а не за вярност, остави ме утре сам, без никакво оръжие, на най-опасното място в битката. Тогава ще видиш, че и без оръжие, само с името на Христа и знамението на Неговия свят Кръст, без страх ще настъпвам против неприятеля.

- Така да бъде - казал Юлиан и заповядал да задържат Мартин под стража до следващия ден.

Но на другия ден алеманите, при вида на подреденете редове на Юлиановата войска, пратили при него посланици с предложение за пълна покорност. Мирът бил сключен. След това Мартин бил освободен от военната си клетва и побързал веднага да остави войската. Той се отправил при прочутия със светия си живот и християнска православна образованост Иларий, епископ на град Поатие, за да се постави под духовното ръководство на този свят мъж. Иларий приел юношата със сърдечна любов и след кратко изпитание на неговия характер пожелал да го ръкоположи за дякон. Но поради дълбокото си смирение Мартин се отказал от този сан и позволил да го уговорят да приеме само по-скромната, макар и по-тежка длъжност на заклинател.

Но той останал за кратко в новата си длъжност, защото започнала да го измъчва мисълта, че родителите му са още езичници. Като получил видение насън, след известно време тръгнал към родината си, за да ги обърне към Христа. Наложило му се да премине Алпите, където често губел пътя си в планинските пустини и бил изложен на опасности заради разбойниците. Веднъж той попаднал в ръцете им. Един от тях вдигнал меча си, за да му отсече главата, но другарят му съжалил юношата и спрял нападателя. Мартин бил вързан и

останал под стражата на своя спасител разбойника.

- Кой си ти? - попитал разбойникът.

- Аз съм християнин - кротко отвърнал юношата.

След това между тях се завързала дълга беседа, по време на която Мартин направил на разбойника такова впечатление, че той се засрамил от своя злодейски, позорен живот. Той веднага освободил Мартин и със сълзи започнал да иска молитвите му за себе си. След това бившият разбойник заживял благочестиво и впоследствие се подвизавал в монашески образ в Галския манастир на свети Мартин.

Навлязъл най-накрая в пределите на Италия и продължавайки по-нататък своя път сред много изпитания и трудности, Мартин срещнал един отвратителен и страшен на вид човек, който се нахвърлил върху него с много въпроси и особено се стараел да получи отговор къде отива.

- Възнамерявам да ида там - отговорил Мартин, - където ме призовава Господ.

- Добре - с гняв отвърнал неговият събеседник, - но помни, че където и да идеш и каквото да предприемаш, аз винаги ще съм твой противник.

Тази среща и разговор направили на Мартин голямо впечатление, но той не се уплашил, а само кротко и с твърдо упование на всеблагия Божий Промисъл забелязал:

- Господ е с мен, не се страхувам от това, което може човек да ми стори.

При тези думи събеседникът веднага изчезнал. Тогава Мартин разбрал, че това бил вечният враг на човешкия род - дяволът, който приел човешки образ.

Когато стигнал родния си дом, Мартин намерил родителите си живи. Баща му се отнесъл към него доста недружелюбно и останал непреклонен пред проповедта му, а майка му склонила към неговите убеждение и била просветена от светлината на Евангелието, както и много други жители на родния му град. Но успехът на Евангелската проповед на светеца в Сабария бил кратък. По това време, поради покровителството на нечестивия цар Констанций към арианите, ереста им се разпространила по цяла Панония. Мартин се въоръжил против нечестивото учение и заради това бил подложен на преследвания, а след телесни изтезания бил прогонен от града. Той тръгнал към Италия и спрял в Медиолан. Тук си построил отшелническа килия, но скоро бил изгонен от арианския епископ Авксентий след много всевъзможни гонения и оскърбления. Тогава светецът решил да стане отшелник на уединения скалист остров Галинарий, откъдето после се преселил в Капрария- напълно безлюдна заради голямото множество отровни змии. Там той живеел с подвизите на богомислието и молитвата, само с един свой сподвижник, като се препитавал с пустинни растения. Божият Промисъл по чуден начин опазвал светия и той не претърпял никаква вреда от змиите.

Като научил, че неговият учител Иларий, прогонен от арианите от Поатие, получил разрешение да се завърне, Мартин се отправил при него и след петгодишна разлъка те се прегърнали с радост. Иларий отново го убеждавал да приеме презвитерски или поне дяконски сан, но Мартин упорито отказвал, като желаел до края на дните си да остане обикновен монах. Иларий му позволил да основе монашеска обител и за целта посочил едно място недалеч от Поатие, в селото Локоциаг, или Лигуже. Около благочестивия юноша бързо се събрали приятели и ученици, за да се поучат от него на съвършен монашески живот. Мартин с любов приемал

всички и служил като най-добър образец на подвижнически и богоугоден живот. Макар да не получил почти никакво образование, със силата на Христовата благодат, присъстваща в него, умъдряван от богомислието и подвизите на добродетелния монашески живот, той вразумявал и наставял на пътя на истинския християнски живот дори и високообразовани и просветени лица, някои от които под негово влияние се отрекли от суетния свят и се посветили изцяло на служение на Бога и пустинни подвизи. Обителта на свети Мартин скоро процъфтяла и се прославила, като се явила първия манастир в Галия и станала прочут разсадник на монашеството по цялата страна.

Случило се че един оглашен, който постъпил в манастира на свети Мартин, за да получи душеполезни наставления в светата вяра и благочестивия живот, но не успял да приеме кръщението, внезапно заболял от треска и починал. Преподобният в това време не бил в обителта. Когато се завърнал, той намерил бездиханното тяло на оглашения сред плачещите братя. Преподобният ги отпратил от килията и като припаднал към Господа в молитва, след два часа по благодатта Христова възвърнал умрелия към живота. А той веднага приел свето кръщение и след това живял богоугодно още дълги години. По-късно разказвал, че когато душата му се отделяла от тялото, той бил изправен пред един страшен съдия, който произнесъл над него обвинителна присъда, но два ангела казали на съдията, че той е човекът, за когото се моли Мартин. Тогава съдията заповядал да го върнат при Мартин.

Оттогава се разнесла славата на свети Мартин като свят и дивен апостолски мъж, облечен в сила свише.

Светият привличал многобройни ученици от различни съсловия и имотно състояние и с примера на своя добродетелен и строг подвижнически живот и с учението си

имал голямо влияние върху тях. Той самият ясно виждал Христовата истина и бил твърдо убеден в нея, и със същата яснота, живост, простота и убедителност умеел да я предава и разяснява на вярващи и невярващи. Той обичал да поучава с притчи, които правели на слушателите силно впечатление.

Като виждал големите подвизи на свети Мартин и не търпял неговия свят, богоугоден живот, дяволът повдигнал против него коварна битка, явявал му се и по всевъзможни начини го изкушавал. Но макар че светецът постоянно виждал край себе си и демоните, и самия бесовски княз, той никога не показвал и най-малък страх пред него, а открито го предизвиквал на битка.

- Ако имаш някакъв дял в мене - казвал той, - покажи това на дело.

Тогава сатаната се опитал да измами и прелъсти светеца, като приел вида на светъл ангел, защото както казва апостолът, понякога и “сам сатаната се преобразява в ангел на светлината”. И ето че един ден той застанал пред свети Мартин по време на молитвата, озарен с пурпурна светлина, облечен в царски одежди, украсен с корона от бисер и злато, в сандали, покрити със злато, с весел и радостен лик.

При вида на това необикновено, дивно явление, светият отначало много се смутил и двамата дълго мълчали. Накрая дяволът промълвил:

- Знаеш ли, Мартине, кого виждаш сега? Аз съм Христос. Преди да се явя за своето второ пришествие, пожелах да се открия пред тебе.

Светецът помълчал и не отговорил нищо.

- Защо се съмняваш и не искаш да повярваш на видението? - попитал лукавият. - Аз съм Христос.

Тогава по внушение на Светия Дух Мартин разбрал, че това е дяволът, и казал:

- Моят Господ Иисус Христос не е обещал да се яви в пурпур и бляскава корона. Не искам да вярвам, че виждам завръщането на Христа, докато Той не дойде в същия вид, в който пострада, и преди всичко - не покаже видимо онези рани, които претърпя на кръста.

Тогава дяволът изчезнал и изпълнил килията с такова зловоние, че не останало никакво съмнение, че това бил именно той.

Но заедно с тези прелъстителни видения светецът имал и утешителни и благодатни явления на ангелите и светиите Божии от задгробния свят. Така нееднократно му се явявали светите апостоли Петър и Павел и го утешавали с боговдъхновена беседа. Божията благодат присъствала в свети Мартин, проявявайки се в него видимо, пред очите на всички негови ученици, особено когато трогателно извършвал Божествената служба и благославял народа. Така веднъж те видели, че когато той вдигнал дясната си ръка за благословия, от нея изхождал някакъв необикновен блясък. Друг път видели сияние около главата му.

“Не може се укри град, който стои навръх планина. Нито запалят светило и го турят под крина, а на светилник, и свети на всички вкъщи.” Така и за всички станало ясно, че Бог е избрал свети Мартин не само за безмълвни подвизи в уединението и тишината на манастирската килия, но за да го постави високо на светилника на Църквата, та със своите благодатни дарования, добри дела и свят живот да озарява вярващите като пастир на многобройното Христово стадо.

Голямата му и все повече нарастваща слава показвала без съмнение, че народът на някоя църква рано или късно ще се

обърне към него с призив да приеме епископски сан. И ето, когато епископската катедра в град Тур останала свободна, народът пожелал негов светител да стане свети Мартин. Но в същото време всички познавали дълбокото му смирение, което преди го карало настойчиво да се отказва от презвитерски или дори дяконски сан. Тогава решили да прибягнат до хитрост и сила. Един гражданин на име Руриций отишъл при светеца в манастира и като паднал в нозете му, го помолил да дойде и да се помоли за болната му жена. Светецът тръгнал с него, но веднага бил заобиколен от много народ, който със сила го завел в града и в храма го провъзгласил за епископ.

Възведен на епископската катедра, свети Мартин изобщо не се променил, както и преди си останал образец на дълбоко смирение за всички, задоволявал се с прости дрехи и най-оскъдна храна, по-голямата част от времето си посвещавал на монашески подвизи, като странял от света и се стремял към безмълвие. Недалеч от града той си избрал диво, уединено място за своите монашески подвизи. То било закрито от една страна от високи скали, а от друга - от река Лоара, и до него се стигало само по една пътечка. Тук свети Мартин построил дървена килия. Около него започнали да се заселват и други подвижници на благочестието, които копнеели за пустинен живот. Едни от тях си строили подобни колиби, други си издълбавали пещери в скалата. Около свети Мартин се събрали близо 80 братя и се образувала нова монашеска обител. Тя станала известна като манастир на Мартин, големия манастир, а впоследствие - Мармутие. Монасите от тази обител приели устава на Мартин и се подвизавали в пост и молитва под опитното му ръководство, като се възползвал от неговите душеполезни и в същото време общодостъпни, прости наставления и примера на личния му висок подвижнически живот. Братята нямали нищо свое, всичко при тях било общо. Не се позволявало нито да се купува, нито да се продава

каквото и да било, с ръкоделие се занимавали само младите монаси, като преписвали ръкописите на Божествените и душеполезни книги, а по-старите се упражнявали изключително в молитвата. Монасите рядко напускали килиите, с изключение на общата служба, никой не вкусвал вино, освен някои болни, храната, която приемали само веднъж на ден, се състояла само от хляб, овощия и маслини, а дрехите били от груба камилска вълна, макар мнозина от тях да били от знатен произход. Братята живеели в безусловно послушание и през повечето време пребивавали в безмълвие. Тази обител дала немалко епископи, потрудили се много за разпространението на християнското просвещение сред езичниците.

Самият свети Мартин ревностно се трудил за обръщането на езичниците и низвергнал идолопоклонството в по-голямата част на Галия. В това апостолско служение той отново се проявил като мъжествен, безстрашен и самоотвержен проповедник на Христовата истина. За целта светецът нерядко оставял своя обичан манастир и посещавал съседните страни, където унищожавал езическите капища и съсичал свещените дървета на идолопоклониците, строял църкви и наставял езичниците в Христовата вяра. Евангелската му проповед имала голям успех, защото нерядко се съпровождала със знамения и чудеса, които светецът извършвал с Христовата сила пред очите на всички неверници. Първото място, където обърнал езичниците, бил Амбоаз. Като основал тук с проповедта си църква, той поверил управлението и грижата за нея на няколко свои ученици. Но езичеството там било още силно и християните били изложени на големи опасности от страна на неверните, защото в града останал езически храм с голям идол, който народът почитал. Учениците на свети Мартин не се решавали да разрушат това убежище на идолопоклонството, въпреки повелението на светеца. Той

отново дошъл сам в Амбоаз, но се убедил, че наистина е трудно храмът да бъде разрушен. Тогава избрал уединено място и цяла нощ прекарал в пламенна молитва към Бога. И Господ чул молитвата на Своя угодник - на сутринта се извил страшен ураган, който разрушил до основи езическия храм и съкрушил намиращия се в него идол.

Като преминавал със словото на благовестието Едуанската страна свети Мартин стигнал град Августодон, където спрял да се помоли на гроба на свети мъченик Симфориан и да помогне на епископ Симплиций в премахването на езичеството. Около параклиса, в който почивали мощите на свети Симфориан, се извисявал езически храм в чест на Сарон, където живеели най-уважаваните от езичниците жреци - така наречените саронски друиди. Светецът без страх влязъл в храма и съборил статуята и жертвеника на Сарон. Тогава го нападнала тълпа озлобени въоръжени езичници. Най-смелият от тях вече вдигнал меча си над него, но невидима сила го хвърлила в нозете на светителя. Поразен от страх, дръзкият езичник смирено и със сълзи започнал да моли светеца за прощение и помилване. Като видели това чудо, и другите езичници повярвали в Христа и езическото капище било превърнато в светилище на истинския Бог.

Не по-малко поразително чудо станало по молитвата на светеца в селището Лепроза. Движен от апостолска ревност, той искал и тук да разруши храма, който езичниците много почитали, но жителите го прогонили. Тогава той отишъл в най-близкото до селото безопасно място, където прекарал в пост и молитва три дни, като молел Бог да унищожи езическото капище. В отговор на горещата му молитва се явили два светли ангела, които били сякаш въоръжени, и му казали, че са пратени от Бога за помощ в борбата му против езичниците. Като чул това, свети Мартин побързал да се върне в селото и със силата на Христовата благодат по чуден начин превърнал в

прах жертвениците и идолите пред очите на целия народ, който стоял като свързан от невидима Божествена сила. Чрез това чудо и дивното разрушаване на храма, жителите на селото познали суетата на идолите и се обърнали към Христа.

Веднъж свети Мартин с няколко свои ученици преминавал през едно многолюдно селище на път към град Карнот. Насреща им излязла огромна тълпа от езичници, защото в тази местност никой не познавал Христа и не бил чувал истините на Христовата вяра. Толкова била голяма славата на този свят мъж, че привлякла към него и езичниците, които изпълвали всички поля наоколо. Свети Мартин видял, че трябва да действа и да използва случая, за да обърне неверните към Христа. И ето, по внушение на Светия Дух той започнал своята пламенна проповед, като възвестявал високо словото Божие на езичниците и често въздишал от дълбините на душата си, че толкова много хора не познават Господ Спасителя.

По това време една жена, чийто син неотдавна починал, донесла бездиханното му тяло и го сложила в нозете на светителя. Тя простряла към него ръцете си и казала:

- Знаем, че ти си приятел Божий. Върни ми моя син, защото ми е единствен.

Тълпата от хора се присъединила към нещастната майка и молела за същото.

Свети Мартин взел тялото на починалия на ръце, преклонил колена заедно с всички хора, и като възнесъл молитва, станал и върнал момчето живо на майка му. А всички присъстващи започнали единодушно да изповядат Христа като Бог, паднали в нозете на светеца и усърдно го молели да ги направи християни. И веднага, още на полето, той възложил ръцете си върху тях и ги огласил със словото на истината. Слухът за това

чудо бързо се разнесъл по цялата страна. Със същия успех свети Мартин разпространявал светлината на Евангелието и в други галски области.

Веднъж един мирянин, на име Евантий, поразен от жесток недъг и вече на смъртен одър, поканил свети Мартин при себе си. Светецът тръгнал незабавно, но още не бил изминал половината път, когато болният почувствал силата на идващия и внезапно получил изцеление, станал и сам излязъл да посрещне светеца и съпровождащите го ученици. На другия ден свети Мартин искал да тръгне обратно, но останал заради настойчивите молби на изцеления. Междувременно змия ухапала смъртоносно един момък от семейството на Евантий. Бащата донесъл умиращия юноша на раменете си и го положил в нозете на светия мъж, защото вярвал в голямата му чудотворна сила и бил убеден, че за светеца няма нищо невъзможно. Змийската отрова вече се разпространила по тялото на момчето, жилите му изпъкнали, вътрешностите му се издули като мях. Светецът прострял ръка, прекарал я над всички членове на юношата и натиснал с пръст около самата рана, причинена от смъртоносното ухапване. И тогава всички присъстващи с изумление видели, че отровата от цялото тяло започнала да се събира към пръста на светеца и да изтича с кръв от раната. После момчето станало напълно здраво и всички свидетели на чудото прославили Бога, дивен в Своите светии.

Не по-малко чудо извършил свети Мартин в град Карнот. При светеца довели едно дванадесетгодишно момиче, нямо по рождение. Бащата умолявал светеца с молитва да развърже езика му. Светият предоставил това на спътстващите го епископи Валентин и Виктриций, като твърдял, че то не е по силите му, а за тях, по-съвършените в добродетелите, всичко е възможно. Но те присъединили молбите си към просбите на нещастния баща и убеждавали светия да извърши онова, което

очакват от него. Тогава той заповядал на останалите да се оттеглят и в присъствието само на епископите и бащата на момичето паднал по очи в усърдна молитва, а после благословил малко елей и го поставил в устата му. И дивно чудо оправдало вярата на светеца. Когато попитал момичето как се казва, то веднага отчетливо отговорило, и баща му, като прегръщал коленете на светителя, с радост и сълзи възклицавал и свидетелствал пред всички събрали се, че това били първите думи на дъщеря му.

Веднъж свети Мартин пристигнал в Париж, където го посрещнали множество хора, и видял един жалък прокажен, от когото се гнусели всички. Но милосърдният светец го целунал и го благословил - и ето, страдащият изведнъж се очистил от проказата и на другия ден дошъл в църквата, за да въздаде благодарност за изцелението си.

Павлин, благочестивият държавен сановник, впоследствие прославил се със светия си живот, започнал жестоко да страда от болест на очите. Тъмнината вече покрила зениците му, но свети Мартин докоснал очите му с една кърпа и болестта веднага изчезнала.

Подвизите на милосърдието и християнската любов на свети Мартин към нещастните и недъгавите били неизчислими, заради което той получил името Милостиви. Веднъж през зимата, по пътя към църквата, той срещнал един полугол бедняк, който започнал да го моли за някаква дреха. Светецът призовал архидякона и му заповядал да облече измръзналия. После влязъл в секретария и както обикновено останал там сам, но тъй като дяконът не давал дрехи на нищия, последният се втурнал при блажения мъж и започнал да се оплаква от клирика и от студа. Тогава светецът тайно свалил туниката изпод горната си дреха, заповядал на бедняка да я облече и да си върви. След малко влязъл и дяконът и възвестил на

епископа, че е време за тържествената служба, защото хората чакат в църквата. На това светецът отговорил, като имал предвид себе си:

- Първо трябва да се облече бедният - не мога да отида в църквата, ако бедният не получи дреха.

Дяконът не разбирал нищо, защото не забелязвал, че под горните си дрехи светецът е гол, и започнал да се извинява с това, че не може да намери бедняка.

Но свети Мартин настойчиво повторил:

- Нека приготвените дрехи донесат на мен, бедният няма да остане необлечен.

Клирикът се разсърдил, грабнал от съседните пейки къса, груба дреха, сложил я с гняв в нозете на Мартин и казал:

- Ето дрехите, а бедният го няма.

Светецът спокойно му наредил да изчака отвън и като облякъл тайно дрехата, влязъл в храма, за да извърши литургията. И Господ побързал да го възнагради за това тайно дело на християнското милосърдие. В този ден, когато свети Мартин благославял жертвеника, по време на богослужението от главата му се явило огнено кълбо, а пламъкът му се издигал нагоре и образувал дълъг лъч. Това преславно явление станало в присъствието на много хора, но било видяно само от малцина избрани, като благочестивия ученик на свети Мартин Гал, една девица, един презвитер и трима монаси.

Кротостта на свети Мартин карала дори езичниците да го обичат. Той едва ли изобщо имал врагове, но и дори да имал такива, те го ненавиждали заради добродетелите му, които не притежавали сами и на които не можели да подражават. А той никого не осъждал, на никого не въздавал със зло за злото.

Въпреки всички оскърбления, той бил така търпелив, че понякога бил безнаказано оскърбяван от нисшите членове на своето духовенство. Но свети Мартин никога не ги наказвал заради причиняваните му скърби и доколкото зависело от него, не ги лишавал от своята любов. Никой никога не го видял гневен или разстроен или смеещ се. Той винаги бил един и същ, носейки на лицето си нещо от небесната радост. Никога на устата му нямало друго, освен името на Христос, а в сърцето му - благочестие, мир и съжаление. Често той плачел дори за греховете на своите хулители, които в негово присъствие или зад гърба му го нападали със змийски уста и отровни думи.

Какви били търпението и кротостта на свети Мартин по отношение на оскърбителите ясно показва следният пример. Сред духовенството в манастира имало един млад човек на име Брикций, който бил от най-ниско съсловие, но светият го приютил, възпитал и впоследствие го ръкоположил в дяконски сан. Подбуждан от злите духове, Брикций започнал страшно да хули своя незлобив учител зад гърба му и направо в очите. Светият мъж се опитвал да го вразуми с кротки наставления, но това не действало на безумеца и той продължавал да сипе още повече хули, а после избягал. По пътя си срещнал един болен, който го запитал къде да намери свети Мартин. Брикций нарекъл светителя стар мошеник и с други позорни имена. Когато скоро след това, като изцелил болния, свети Мартин срещнал Брикций, само кротко го запитал:

- Защо ме нарече измамник?

- Никога не съм те наричал така - отговорил дяконът.

- Нима ухото ми не бе до твоите уста, макар и да говореше зад гърба ми? - казал светителят. - Когато умра, и ти ще станеш епископ и много ще пострадаш.

След това Брикций получил припадъци на беснуване и веднъж, когато свети Мартин седял на пейката пред килията си, той се нахвърлил срещу него с яростни ругатни, а на съседните скали виждал два демона, които поощрявали безумието му.

- Аз съм по-свят от тебе - викал дяконът, - възпитан съм в манастир, а ти преди беше войник.

Братята настоявали Брикций да бъде подложен на наказание и лишен от свещения си сан, но светецът спокойно понесъл ругатните му. Когато скоро след това, трогнат от кротостта на светеца, дяконът се опомнил и паднал в нозете му, измъчван от угризения на съвестта, светият само забелязал:

- Брикций навреди само на себе си, не на мене. Господ Иисус Христос търпя около Себе Си дори Иуда. Не трябва ли и аз да потърпя този юноша?

Предсказанието на свети Мартин се изпълнило. По-късно Брикций толкова се променил, че след смъртта на светеца станал негов приемник, а после трябвало да понесе много скърби и хули, докато накрая починал в мир.

Колко неотразимо и силно било влиянието на свети Мартин над най-надмените и жестокосърдечни хора, дори върху силните на този свят, показват следните примери. Още в началото на служението му Тур бил ужасин от посещението на жестокия управител на областта Авициан, чиято ярост не отстъпвала на яростта на дивите зверове. Свитата му следвали дълги редици затворници, защото жестокият управител искал с публичното им наказание да уплаши града. Човеколюбивият Мартин не се стреснал от гнева на управителя. Той решил да се застъпи както за затворниците, така и за своя епископски град и в полунощ се отправил в двореца на Авициан. През тази нощ неспокойният сън на началника бил внезапно прекъснат -

сторило му се, че някой силно го блъснал и един неизвестен глас му казал:

- Ти спиш тук, а Божият раб лежи на прага пред вратата ти.

Авициан заповядал на слугите си да огледат пред вратата, но те надзърнали небрежно и го уверили, че това е плод на въображението му. Управителят се успокоил и заспал отново, но скоро отново бил събуден от същия висок глас: “Зад вратите ти стои Мартин.” Тогава слугите видели, че наистина е така. Авициан заповядал да доведат светеца при него и запитал:

- Защо направи така?

- Зная намерението ти - дръзновено отговорил свети Мартин - още преди да си го изказал. Иди си и не допускай небесният гняв да те погуби.

Уплашен от вдъхновения, пророчески глас на светеца и изобличаван от съвестта си, Авициан побързал да изпълни повелението му. Той освободил затворниците и напуснал града. Укорите на светеца и впоследствие оказвали благодатно влияние на характера на жестокия управител на областта. Веднъж, когато той отново посетил град Тур, светецът влязъл в покоите му и мълчаливо и упорито дълго го гледал.

- Защо ме гледаш така, свети човече? - попитал Авициан.

- Не гледам тебе - отговорил Мартин, - а мерзкия демон, който седи на шията ти.

И словото на светителя оказало благотворно действие и възпряло жестокия управител да изпълни намеренията си.

Император Валентиан I слушал отвред за славата на свети Мартин и изразил желание да се сприятели с него, но съпругата му Иустина, която била ревностна арианка, не допускала това. Когато веднъж по важни дела свети Мартин

пристигнал в Трир, където се намирал императорският двор, настроеният от съпругата си Валентиан заповядал да не го допускат при него. След напразните усилия да се представи на владетеля, светителят се отдал на молитва и пост. На седмия ден му се явил ангел и му заповядал да отиде в двореца при императора. След това божествено внушение светецът побързал в двореца, намерил дверите отворени и се явил пред императора без да бъде доложено за него. Валентиан много се разгневил, но внезапно усетил, че тронът му сякаш е обхванат от силен огън. Принуден да стане, той изведнъж се променил, приел светеца с пламенни обятия, дълго беседвал с него, оставил го при себе си като скъп гост още няколко дни и му обещал да изпълни всичко, за което помоли. На прощаване му предложил богати дарове, но светецът отказал да ги приеме, с което заслужил още по-голямо уважение към себе си.

През 383 година римската войска провъзгласила за император Максим, а синът и наследникът на Валентиан I Грациан поради измяната на войниците претърпял поражение и бил убит. Брат му Валентиан II бил принуден да избяга и бил лишен от престола, като успял да запази само част от владенията си. Тогава свети Мартин се отправил в Трир при император Максим, за да се застъпи за привържениците на Грациан, които били заплашени със смърт. За Максим било извънредно важно да си осигури предаността на духовенството и преди всичко, ако е възможно, на такъв обичан и прославен епископ, какъвто бил свети Мартин. Затова той се отнесъл благосклонно към пристигането му и го поканил в двореца на царската трапеза. Но свети Мартин отказал и с необикновена смелост отговорил:

- Не мога да споделя трапезата с човек, лишил един император от живота, а друг - от престола му.

Наред с това Мартин предупреждавал императора, че макар

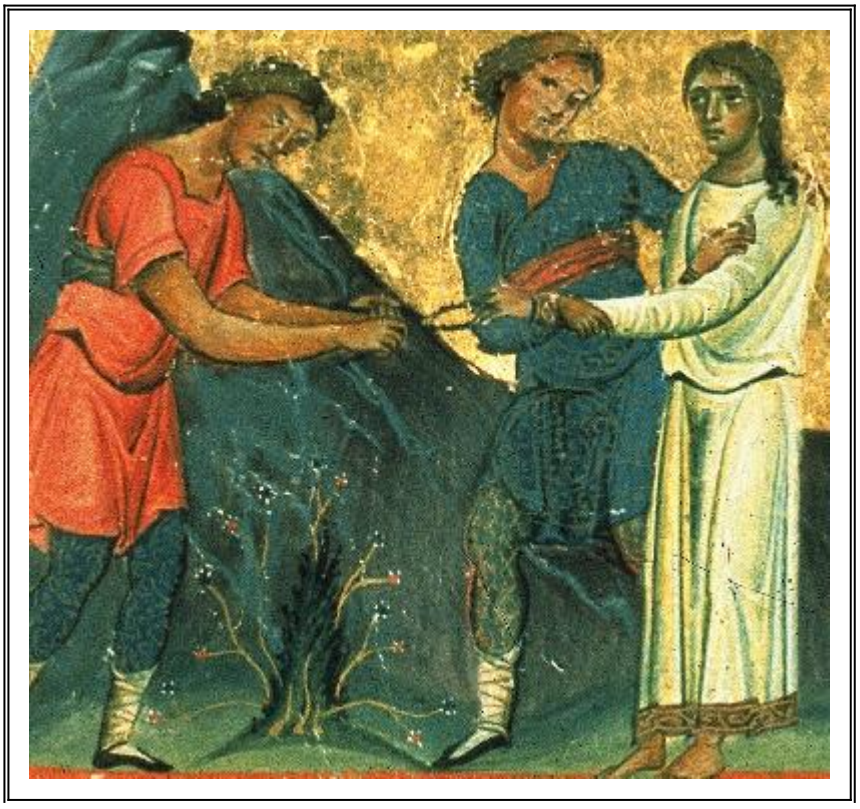
отначало да постигне успех в делата си, царуването му ще бъде кратко и го очаква скорошна гибел. Максим сдържал гнева си и убеждавал светителя, че не по своя воля е взел царския венец, а е бил избран от воините за защита на царството от враговете му. Накрая, като отстъпил пред настойчивостта на императора, свети Мартин склонил да дойде на царската трапеза, на която се събрали висши чинове и най-знатни лица. Сложили го на най-почетното място, а придружаващият го свещеник бил поставен между брата и чичото на императора. По време на пиршеството подали на императора чаша вино и той заповядал да я подадат най-напред на Мартин, за да я приеме после от светителски ръце. Но Мартин отпил и я предал обратно не на царя, а на един от присъстващите, сякаш последният бил по-висш по сан от царя. Това учудило всички присъстващи. А Максим не само не се разгневил, но оттогава започнал да оказва на свети Мартин още по-голямо уважение. Императорът често го канел и с почести го приемал в двореца си, като беседвал с него както за належащите си дела, така и за бъдещия живот, за вечната слава на светиите и други душеполезни неща. А благочестивата царица с умиление и сълзи слушала неговите свети беседи и наставления и накрая с позволението на съпруга си устроила трапеза специално за свети Мартин, която приготвила със собствените си ръце, прислужвала му сама, седяла в нозете му и му подавала ястия и напитки. В края на обяда тя събрала трохите за трапеза на нея самата. Но свети Мартин се отнесъл към това с най-голямо смирение и със сърцето и мисълта си пребивавал в манастирската килия, сред обикновените монаси, които събрал около себе си.

Към края на живота си светителят научил, че сред духовенството в окръга на Канда възникнали ожесточени разпри и побързал да отиде там, за да възстанови мира между враждуващите клирици. Той събрал монасите си, предсказал

им близката си кончина и тръгнал на път, съпровождан от техните сълзи и вопли. Като възстановил мира в Канда, светецът се разболял от жестока треска и предусещайки отхождането си, заповядал на учениците си да го положат на пода в саван и пепел, защото така, според думите му, подобава да умират християните. При това му се струвало, че вижда близо до себе си дявола.

- Защо стоиш тук, ужасен звяр? - промълвил светецът. - Ти нямаш дял в мене: ще ме приеме лоното Авраамово.

Това били последните му думи и наобиколилите го братя били поразени от сиянието и красотата на лика му, когато той бил вече мъртъв. Две хиляди монаси и хор от девици съпровождали тялото му в Тур, където го погребали тържествено. След блажената кончина на Своя велик угодник и чудотворец, Бог сподобил с нетление тялото му и на гроба му се извършвали много велики чудеса, за слава на Бога, дивен в светиите Си вовеки. Амин.

Мъченичество света мъченица Доминика. Фрагмент от миниатюра в стара ромейска минология

В памет на света мъченица Доминика

(† 286 г.)

Света Доминика се подвизавала при император Диоклетиан. Доведена заради изповядването на Христа на съд при Лизий, хегемона на Аназарв Киликийски, тя отначало била бита с волски жили, нозете били изгорени с нажежено желязо. После толкова жестоко я били с пръчки, че прекършили ставите. Накрая я хвърлили в тъмница и там, като възнасяла благодарение за мъченическите си рани, тя предала духа си на Господа.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

buditeli.info © 2017